

UCHWAŁA NR 8/2023
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 16 stycznia 2023 r.

w sprawie sprawozdania partii politycznej Samoobrona o źródłach pozyskania
środków finansowych w 2021 r.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie art. 38a ust. 1 pkt 3 w związku z art. 38a ust. 2 pkt 7 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 372 oraz z 2021 r. poz. 2054)

postanawia

odrzuć sprawozdanie partii politycznej Samoobrona o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2021 r. **z powodu** naruszenia art. 25 ust. 1 w związku z art. 25 ust. 4a ustawy o partiach politycznych.

Uzasadnienie

Partia polityczna Samoobrona (EwP 298) przedłożyła Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdanie o źródłach pozyskania środków finansowych w 2021 r. z zachowaniem terminu określonego w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych. Sprawozdanie zostało sporządzone według wzoru określonego w załączniku do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 lutego 2003 roku w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych (Dz. U. poz. 269). Do sprawozdania dołączono sprawozdanie biegłego rewidenta z badania sprawozdania Partii w zakresie wpływów na jej Fundusz Wyborczy, wybranego przez Państwową Komisję Wyborczą.

Żaden z uprawnionych podmiotów, wymienionych w art. 34a ust. 5 w związku z art. 38a ust. 1 ustawy o partiach politycznych, nie zgłosił zastrzeżeń do sprawozdania.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie przedłożonych dokumentów oraz wyjaśnień Przewodniczącego Partii udzielonych na skierowane do niej pytania stwierdziła, co następuje.

W sprawozdaniu o źródłach pozyskania środków finansowych (z wyłączeniem Funduszu Wyborczego) partia polityczna Samoobrona wykazała, że w okresie sprawozdawczym nie pozyskała żadnych środków finansowych ani wartości niepieniężnych. We wszystkich pozycjach sprawozdania wpisano „00,00”.

Partia posiadała w tym czasie bieżący rachunek bankowy o numerze 41 2490 0005 0000 4530 4291 8643 prowadzony przez Alior Bank S.A. W okresie sprawozdawczym nie odnotowano żadnych wpływów na ten rachunek. Ponoszone były z niego natomiast wydatki związane z prowadzeniem tego rachunku. Jego saldo na dzień 1 stycznia 2021 r. wynosiło 1086,98 zł, zaś na dzień 31 grudnia 2021 r. 779,09 zł.

W 2021 r. partia polityczna Samoobrona posiadała także wyodrębniony rachunek Funduszu Wyborczego o numerze 61 2490 0005 0000 4600 4044 7358 prowadzony również przez Alior Bank S.A., na którym w 2021 r. nie odnotowano żadnych operacji finansowych. Jego saldo w dniu 1 stycznia 2021 r., jak i w dniu 31 grudnia 2021 r. wynosiło 886,43 zł. Ustalenia te potwierdził biegły rewident w swoim sprawozdaniu.

Ponadto Partia posiadała rachunek VAT o numerze 26 2490 0005 0000 4612 8127 9166 prowadzony w tym samym Banku. Na rachunku tym nie odnotowano żadnych operacji finansowych.

Z wyjaśnień Przewodniczącego Partii udzielonych na pytania Państwowej Komisji Wyborczej wynika, że Partia ma siedzibę w lokalu Związku Zawodowego Rolnictwa Samoobrona w Warszawie na podstawie umowy użyczenia. Wyjaśnił on ponadto, że działalność Partii w 2021 r. była mocno ograniczona i – jego zdaniem – nie generowała żadnych kosztów. Jednak, jak dalej stwierdził Przewodniczący Samoobrony, w ciągu roku odbywały się w tym lokalu spotkania partyjne. Koszty funkcjonowania tego lokalu ponoszone były jednak przez Związek niezależnie od tych spotkań i bez względu na nie, a same spotkania nie były regularne i cykliczne. Odbywały się rzadko i w godzinach funkcjonowania biura Związku.

Z powyższych wyjaśnień jednoznacznie wynika zatem, że korzystanie przez Partię z jej siedziby znajdującej się w lokalu Związku Zawodowego Rolnictwa Samoobrona wykracza poza korzystanie wyłącznie z jego adresu korespondencyjnego czy wykorzystywanie adresu tego lokalu jako niezbędnego do wpisu partii do ewidencji, które mogą faktycznie odbywać się „bezkosztowo”. Jeżeli jednak partia polityczna prowadzi działalność polegającą na organizowaniu spotkań w jej siedzibie, to oznacza to, iż wiąże się to z określonymi kosztami, które musiałaby ponieść np. wynajmując

lokal od innego podmiotu, np. związku zawodowego. W tym przypadku partia polityczna Samoobrona niewątpliwie przyjęła od Związku Zawodowego Rolnictwa Samoobrona korzyść majątkową o charakterze niepieniężnym w postaci udostępnienia jej bezpłatnie lokalu tego Związku na działalność Partii. A zatem, Partia w okresie sprawozdawczym przyjęła wartość niepieniężną z naruszeniem art. 25 ust. 1 w związku z art. 25 ust. 4a ustawy o partiach politycznych, zgodnie z którymi partii politycznej mogą być przekazywane środki finansowe i wartości niepieniężne jedynie przez obywateli polskich mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. W związku z powyższym, na podstawie art. 38a ust. 2 pkt 7 ustawy o partiach politycznych, sprawozdanie Partii Samoobrona nie mogło zostać przyjęte i należało je odrzucić. Przyjęcie przez partię polityczną wartości niepieniężnych z niedozwolonego źródła – bez względu na ich wartość – stanowi bowiem naruszenie bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa. To stanowisko Państwowej Komisji Wyborczej potwierdził już w 2004 r. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 17 września, III SW 38/04 (por. także postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 września 2006 r., III SW 23/06, z dnia 14 października 2008 r., III SW 10/08 i postanowienia z dnia 23 kwietnia 2002 r., III SW 3/02, III SW 4/02, III SW 5/02).

Państwowa Komisja Wyborcza podkreśla przy tym, że art. 38a ust. 2 pkt 7 ustawy o partiach politycznych, stanowiący podstawę odrzucenia sprawozdania Partii, ma charakter kategoryczny i nie pozostawia żadnego marginesu ocen, np. uwzględniania wielkości czy proporcji wartości środków przyjętych z niedozwolonych źródeł do ogólnej kwoty przychodów partii politycznej, a także tego, czy naruszenie wskazanych przepisów nastąpiło w sposób umyślny, czy też z powodu nieznamośności przepisów ustawy o partiach politycznych.

Wartość korzyści przyjętej przez Samoobronę w 2021 r. od Związku Zawodowego Rolnictwa Samoobrona powinna zostać przez Partię wyceniona i wykazana w pierwszej rubryce sprawozdania [Przychody/wpływy – suma z pozycji I+II+III+IV (z wyłączeniem pkt 9 w części I)], w części III tego sprawozdania (Wartości niepieniężne) oraz w jego części III pkt 4 (usługi świadczone nieodpłatnie na rzecz partii).

W tych samych rubrykach sprawozdania oraz dodatkowo w jego części III pkt 1 (darowizny rzeczowe) wykazana powinna zostać, wyceniona wcześniej przez Partię, wartość korzyści majątkowych polegających na „drukowaniu materiałów partyjnych” i „korespondencji zwykłej”, przyjętych przez Partię od osób fizycznych. W związku

z tym, że te korzyści pochodziły od osób spełniających kryteria określone w art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, a wartość tych korzyści nie przekroczyła limitu określonego w art. 25 ust. 4 przywołanej ustawy, ich przyjęcie i niewykazanie w odpowiednich pozycjach sprawozdania oznacza, że sprawozdanie Partii nie odpowiada stanowi faktycznemu, co stanowi naruszenie art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych w związku z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych. Zgodnie z art. 38a ust. 2 i 3 ustawy o partiach politycznych, te uchybienia nie stanowią jednak przesłanki do odrzucenia sprawozdania Partii.

Państwowa Komisja Wyborcza podkreśla, że odpowiednio prowadzona i ujawniana dokumentacja finansowo-księgowo oraz sporządzone na jej podstawie sprawozdanie finansowe są jednymi z najistotniejszych przejawów jawności finansowania partii politycznych, będącej elementem prawidłowego funkcjonowania ustroju demokratycznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2006 r., III SW 11/06), znajdującej swoje umocowanie przede wszystkim w art. 11 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Państwowa Komisja Wyborcza, po ustaleniu powyższego na podstawie sprawozdania Partii, dokumentów do niego załączonych, sprawozdania biegłego rewidenta, oraz dodatkowych wyjaśnień przewodniczącego Partii, postanowiła jak w sentencji.

Od niniejszego postanowienia partii politycznej Samoobrona przysługuje prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego, w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak